

ZIŅOJUMS

Globālās partnerības: bēgļu izmaksas

Biedrība “Patvērums DROŠĀ MĀJĀ””

Finansē
Eiropas Savienība
NextGenerationEU

2027
Nacionālais
attīstības plāns

LAPAS.LV

Risinājumu
Darbnīca

CSR
LATVIA

PĀRĀDES
ZĪEDS

> # Rīga
TechGirls

Gan Apvienoto Nāciju Organizācijas, gan Eiropas Savienības ietvaros valstis jau gadiem ir apņēmušās sasniegt mērķi – 0,7% nacionālā kopprodukta novirzīt oficiālajai attīstības palīdzībai (OAP). Šis skaitlis simbolizē solidaritāti ar nabadzīgākajām pasaules valstīm, ieguldījumu globālās nevienlīdzības mazināšanā un ilgtspējīgā attīstībā (skatīt vairāk viedokļa rakstā “Globālās partnerības: nepieciešamība un iespējas”). Taču jaunākais *AidWatch 2025* ziņojums¹ liek uzdot jautājumus: vai Eiropa patiesībā pilda šīs saistības vai tikai rada ilūziju par to? Kāds ir šī katras valsts finansējuma ģeopolitiskais konteksts? Kāda ir Latvijas rīcība un politiskā pozīcija?

Palīdzības finansējums bēgļiem: dati

CONCORD *AidWatch* ziņojums 2025. gadā liecina, ka vairāk nekā vienam no pieciem eiro, ko Eiropas Savienības dalībvalstis ziņo kā OAP, atbilstoši OECD DAC kritērijiem patiesībā nevajadzētu kvalificēties kā OAP, kā to interpretē un kritiski analizē pilsoniskās sabiedrības organizācijas, īpaši CONCORD *AidWatch* metodoloģijā. Kā norāda CONCORD², OAP ir unikāla loma cīņā pret nabadzību un nevienlīdzību, ko nevar aizstāt ar citiem finansējuma avotiem, un tādēļ jebkurai oficiālās attīstības palīdzības reformai jānodrošina, ka tā atspoguļo reālas plūsmas, nevis mākslīgi palielinātus elementus, piemēram, aprēķinātās studentu izmaksas, donorvalstī esošo bēgļu izmaksas, parādu dzēšanu, saistīto palīdzību un procentu maksājumus par aizdevumiem. CONCORD tādējādi norāda, ka bēgļu izmaksas neatbilst OAP stingri noteiktajiem kritērijiem, īpaši ceturtajam kritērijam, kas paredz, ka OAP galvenais mērķis ir “veicināt attīstības valstu ekonomisko attīstību un labklājību”. Tāpat kā iepriekšējos gados, lielākā daļa Eiropas Savienības dalībvalstu 2024. gada tā saukto “uzpūsto” izdevumu bija attiecināma uz bēgļu izmaksām donorvalstīs. “Uzpūstās” OAP līderes ES ir Vācija (9 miljardi), Francija (4 miljardi) un Itālija (1,7 miljardi), taču, ņemot vērā proporciju attiecībā pret kopējo OAP, Latvija ierindojas trešajā vietā Eiropas Savienībā – gandrīz trešdaļa (32,63%) mūsu attīstības palīdzības faktiski paliek tepat valstī.³

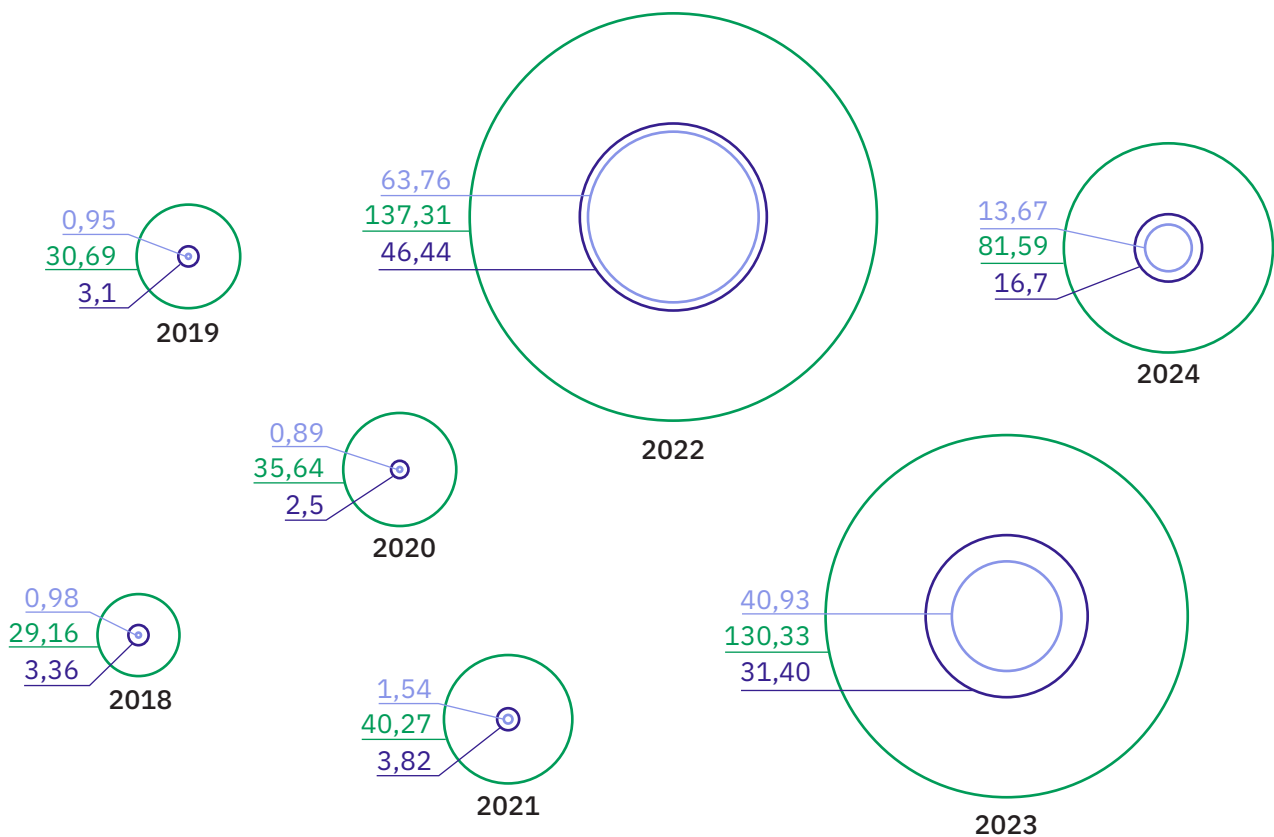
¹ CONCORD, *AidWatch 2025: Ending short-sightedness, restoring Official Development Assistance's purpose* (Brussels: CONCORD, 2025). Pieejams: *AidWatch 2025 report* (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

² CONCORD (2014) CONCORD *AidWatch* position on ODA definition. Pieejams: CONCORD *AidWatch* position on ODA definition (skatīts 2026. gada 13. aprīlī).

³ CONCORD, *AidWatch 2025: Ending short-sightedness, restoring Official Development Assistance's purpose* (Brussels: CONCORD, 2025). Pieejams: *AidWatch 2025 report* (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

Būtiski ir piebilst, ka ne vienmēr publicētās provizoriskās OAP izmaksas atbilst realitātei. Spilgts piemērs: 2025. gadā OECD DAC ziņotās provizoriskās izmaksas par 2024. gadu⁴ Latvijai rādīja citādu ainu, proti, Latvija ziņoja par 36 miljoniem ASV dolāru bēgļu izmaksu, kas veidoja 32,5% kopējo izmaksu. OECD datus validē un precizē, parādot patiesu ainu, kas var būtiski atšķirties. Aplūkojot šodien Latvijas bēgļu izmaksas 2024. gadā var secināt, ka tās ir būtiski samazinājušās – 15 miljoni ASV dolāru jeb 16,7% kopējās OAP.⁵

OECD Data explorer (Datu pārlūkā) var aplūkot Latvijas bēgļu izmaksas pa gadiem⁶

○ Bēgļu izmaksas donortvalstī, miljoni €

○ Kopējās OAP, miljoni €

○ Bēgļu izmaksas % no kopējās OAP

ATTĒLS 1. Latvijas kopējā OAP, bēgļu izmaksas un to attiecība pret kopējo OAP 2018.–2024. gadā. Autore apkopotie dati pēc OECD Data explorer datiem, 13.04.2026.

⁴ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Preliminary Official Development Assistance Levels in 2024 (Paris: OECD, 2025). Pieejams: skatīt dokumentu (skatīts 2026. gada 13. aprīlī).

⁵ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Preliminary Official Development Assistance Levels in 2025 (Paris: OECD, 2026). Pieejams: skatīt dokumentu (skatīts 2026. gada 13. aprīlī).

⁶ OECD Data Explorer. Pieejams <https://data-viewer.oecd.org/?chartId=21b2f233-c9e2-4b65-af98-edce3ef709df> (skatīts 2026. gada 13. aprīlī).

Latvija savu izvirzīto mērķi līdz 2030. gadam sasniegt OAP 0,33% apmērā no NKP sasniedza 2022. gadā (OAP 0,36% NKP) un 2023. gadā (OAP 0,33% NKP), tieši iekļaujot bēgļu izmaksas. Līdzīgi kā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Attīstības palīdzības komiteja (OECD DAC), arī Latvija to skaidro kā izņēmumu, jo Latvijas attīstības sadarbības politikas aktivitātes ietekmēja Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā, un norāda, ka minētais pieaugums ir jāskata nevis kā mērķtiecīga rīcība un optimistiska iespēja sasniegt izvirzītos rādītājus, bet drīzāk kā izņēmums OAP statistikā.⁷ Tas ir atspoguļots arī tabulā un grafikā: bēgļu izmaksas samazinās pēc 2023. gada. Pēdējie pieejamie provizoriskie dati par 2025. gada OAP arī parāda šo tendenci: Latvijas kopējais OAP apjoms 2025. gadā bija 87 miljoni ASV dolāru, bet bēgļu izmaksas – 21 miljons ASV dolāru, tas ir 24,1%⁸. Salīdzinot ar 2024. gadu, bēgļu izmaksas ir pieaugušas, tomēr šeit būtiski ir ņemt vērā to, ka šīs summas ir provizoriskas un var mainīties pēc OECD validācijas.

Izpratne par palīdzības finansējumu bēgļiem

Bet kas tad īsti ir bēgļu izmaksas un kāpēc par to iekļaušanu oficiālajā attīstības palīdzībā notiek diskusijas? Bēgļu izmaksas ir pirmā gada izmaksas, kas rodas, uzņemot bēgļus un patvēruma meklētājus donorvalstī. OECD DAC ir izstrādājusi skaidras vadlīnijas bēgļu izmaksu iekļaušanai OAP.

1. Pamatojums jeb mērķis: atbildības dalīšana ar attīstības valstīm, kuras uzņem lielāko daļu pasaules bēgļu. Patvēruma meklētāju skaits Latvijā nav liels, pat iekļaujot pārvietotos bēgļus (2016. un 2017. gadā no Itālijas un Grieķijas). Lielākais patvēruma meklētāju skaits Latvijā bija 2023. gadā (1624 patvēruma meklētāji), bet pārsvarā skaits ir mazāk nekā viens tūkstotis. Turklāt tikai mazai daļai Latvijā tiek piešķirts statuss (konkrētajā 2023. gadā 40 personām tika piešķirts alternatīvais statuss un 88 personām bēgļa statuss)⁹. Globālās krīzes kopumā ietekmē bēgļu skaitu, un Latvijas gadījumā tas bija Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā 2022. gada februārī. Kopš tā laika līdz 2024. gada 1. decembrim aptuveni 47 000 Ukrainas civiliedzīvotāju tika piešķirts pagaidu aizsardzības statuss.¹⁰

2. Atbilstīgās bēgļu kategorijas: patvēruma meklētāji un bēgļi ar atzītu statusu. Vadlīniju izpratnē atbilstīgās kategorijas iekļauj gan patvēruma meklētājus (tādus, kuri pieprasa patvērumu un viņiem ir piešķirts patvēruma meklētāja statuss), pārvietotos bēgļus (tādus, kurus ES ietvaros pārvieto no vienas valsts uz citu), personas, kurām piešķir bēgļa vai alternatīvo statusu, kā arī

⁷ Ministru Kabinets. Attīstības sadarbības politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam starpposma izvērtējums (par 2021.–2023. gadu). Izgūts no <https://share.google/juLFvFLHBQ4q2BI5G> (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

⁸ Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Preliminary Official Development Assistance Levels in 2025 (Paris: OECD, 2026). Skatīt dokumentu (skatīts 2026. gada 13. aprīlī).

⁹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde. Patvēruma meklētāju statistika. Skatīt avotu (atjaunināts 2026. gada 24. janvārī, skatīts 2026. gada 13. aprīlī).

¹⁰ Tekšlietu ministrija. Arī 2025. gadā Ukrainas civiliedzīvotāji Latvijā turpinās saņemt palīdzību. Skatīt avotu (skatīts 2026. gada 13. aprīlī).

personas, kurām tiek piešķirts pagaidu aizsardzības statuss (piemēram, Ukrainas civiliedzīvotāji). Ja personai nav neviena no minētajiem statusiem vai arī personas patvēruma pieteikums tiek noraidīts, tā vairs neatbilst bēgļu kategorijai.

3. 12 mēnešu noteikums: palīdzības sniegšana pirmajos 12 mēnešos no patvēruma pieprasīšanas dienas. Šis 12 mēnešu periods tiek uzskatīts par robežu, kas nodala starptautisko palīdzību un iekšzemes politiku, tas ir, tiek sagaidīts, ka pēc noteiktā perioda persona kļūs par konkrētās valsts iedzīvotāju, integrēsies sabiedrībā, tādējādi turpmākie izdevumi jau attieksies uz iekšzemes sociālo politiku.

4. Izdevumu atbilstība: pagaidu uzturēšana, brīvprātīgā atgriešanās un administratīvie izdevumi, neiekļaujot izdevumus, kas ir vērsti uz bēgļu integrāciju. Šis kritērijs, protams, rada debates un vietu interpretācijai, jo nošķirt pagaidu palīdzību no integrācijas ne vienmēr ir viegli. Piemēram, kā ir norādīts vadlīnijās, valodas kursi, kuru mērķis ir nodrošināt patvēruma meklētāju piekļuvi veselības aprūpei un pamatizglītībai, var tikt uzskatīti par pagaidu palīdzību, bet valodu kursi, kas ir vērsti uz integrāciju, – ne. Tomēr, lai saprastu, kuras aktivitātes un to izmaksas ir vērtējamas kā pagaidu un kuras kā integrācija, ir svarīgi izprast būtiskāko atšķirību. Pagaidu izmaksas tiek interpretētas kā humānā palīdzība, kas ir valsts pienākums un nerada nekāda veida labumu pašai donorvalstij, bet sniedz ieguvumu cilvēkiem krīzes situācijā, kuri nāk no attīstības valstīm. Savukārt integrācijas aktivitāšu izmaksas jau ir donorvalsts intereses, proti, bēgļi tiek integrēti ar mērķi iekļaut viņus vietējā sabiedrībā, darba tirgū, izglītībā un citās sistēmās. Tas ir valsts ieguldījums pašu iedzīvotājos, lai tie sniegtu ekonomisko labumu.

5. Izmaksu novērtēšanas metodoloģija: skaidri definēta un caurredzama.¹¹ Lai gan Latvija rīkojas saskaņā ar OECD DAC noteiktajiem pieciem punktiem bēgļu izmaksu ziņošanā, situāciju varētu definēt kā sarežģītu vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, palīdzības apjoms un veids būtiski atšķiras Ukrainas civiliedzīvotājiem, salīdzinot ar citām atbilstīgajām kategorijām. Otrkārt, Latvija neveic aprēķinus par katru atbalsta saņēmēju, bet rēķina vidējās izmaksas noteiktajā 12 mēnešu periodā. Ņemot vērā lielo skaitu Ukrainas civiliedzīvotāju un viņu iespējas brīvi pārvietoties Eiropas Savienībā, būtu nepieciešama skaidrība par dubultās uzskaites riska nepieļaušanu. Tāpat pastāv risks, ka daļa izdevumu Ukrainas civiliedzīvotājiem nav paredzēta pamatvajadzību apmierināšanai, bet vairāk ir vērsta uz integrāciju, kas ir arī Latvijas mērķis attiecībā uz Ukrainas civiliedzīvotājiem. Kā piemēru var minēt vienreizējo nodarbinātības vai pašnodarbinātības uzsākšanas pabalstu. Jāmin, ka Latvija tikai 2025. gadā kļuva par DAC dalībvalsti, kurai būs jāpilnveido metodoloģija.

¹¹OECD. (2017). Clarifications to the statistical reporting directives on in-donor refugee costs. Pieejams [https://one.oecd.org/document/DCD/DAC\(2017\)35/FINAL/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DCD/DAC(2017)35/FINAL/en/pdf) (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

Lai gan bēgļu izmaksu iekļaušanas vadlīnijas ir sīki skaidrotas, vairāk tiek apšaubīts pats fakts, ka šīs izmaksas ir daļa attīstības palīdzības. CONCORD savā 2025. gada *AidWatch* ziņojumā pauž viedokli, ka bēgļu izmaksas donorvalstīs pilnībā neatbilst OAP definīcijai, jo neatbilst ceturtajam kritērijam – “OAP tiek sniegta (pārvaldīta) ar mērķi veicināt jaunattīstības valstu ekonomisko attīstību un labklājību”. Lai OAP finansējums atbilstu definīcijai, ir jāizpildās visiem četriem kritērijiem.

Aplūkojot bēgļu izmaksu mērķi, ir jāsecina, ka šo izmaksu vienīgais mērķis ir sniegt pamatvajadzību nodrošinājumu cilvēkiem, kuri atrodas donorvalstī. Valstīm ir pienākums rūpēties par bēgļiem, jo to nosaka starptautiskās un reģionālās cilvēktiesību konvencijas, un šādi pienākumi pastāvētu arī tad, ja attīstības sadarbība kā tāda nepastāvētu. *AidWach* ziņojumā tiek uzsvērts, ka bēgļu izmaksas donorvalstīs nevada specializētās attīstības sadarbības aģentūras, tāpēc nevar īstenot šī finansējuma kvalitātes kontroli, kas vērtē, vai nauda sasniedz attīstības mērķus, kādi ir rezultāti un ietekme, kā notiek uzraudzība un tiek sniegti pārskati. Tāpat bēgļu izmaksas padara OAP neprognozējamu, jo tās svārstās atkarībā no bēgļu plūsmas, ko var ietekmēt dažādas globālās krīzes un kari (piemēram, Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā, kas izraisīja plašu bēgļu plūsmu uz Eiropas Savienības valstīm).¹²

OECD DAC norāda, ka bēgļu izmaksas vienmēr ir bijusi izņēmuma pozīcija un nekad nav ticis plānots, ka bēgļu izmaksas kļūs par lielu daļu kopējās OAP.¹³

Un tomēr karš Ukrainā nav pirmais globālais notikums, kas palielināja Eiropas valstu ziņotās bēgļu izmaksas kā oficiālo attīstības palīdzību. Pirmais lielais bēgļu vilnis pēc Otrā pasaules kara bija 2015. gadā, kad Eiropas Savienība saņēma aptuveni 1,2 miljonus patvēruma pieprasījumu no Sīrijas, Afganistānas, Irākas un citu valstu pilsoņiem, kuri bēga no kara un konfliktiem.¹⁴ 2015. gads bija pirmā reize, kad donorvalstu bēgļu izmaksas vairāk nekā divkāršojās, salīdzinot ar 2014. gadu, bet no 2015. līdz 2016. gadam pieauga par 27%.¹⁵

Bēgļu izmaksu kritika

Pastāv dažādi viedokļi par to, vai bēgļu izmaksas donorvalstīs ir iekļaujamas OAP mērķu sasniegšanā. Ļoti kritiskas ir pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuras regulāri aicina neiekļaut bēgļu izmaksas un citas “uzpūstās” izmaksas OAP. Piemēram, 2023. gadā DAC Pilsoniskās sabiedrības Atsauces grupa puda viedokli, ka bēgļu izmaksu iekļaušanas rezultātā OAP attālinās no tās sākotnējā mērķa –

¹²CONCORD. (2025). *AidWatch 2025. Ending short-sightedness, restoring ODA's purpose*. Pieejams

<https://aidwatch.concordeurope.org/wp-content/uploads/sites/4/2025/10/AidWatch-2025v3.pdf> (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

¹³Staur, C. (2023, May 11). The elephant in the room: In-donor refugee costs. Pieejams

<https://oecd-development-matters.org/2023/05/11/the-elephant-in-the-room-in-donor-refugee-costs/> (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

¹⁴Eiropas Komisija, Eurostat (2016). *Asylum in the EU Member States* (Paziņojums presei Nr. 44/2016). Pieejams

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/-/3-04032016-ap> (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

¹⁵Shriwise, A., & Bruzelius, C. (2017). *The European 'migrant crisis' and shifting geographies of official development assistance* (Barnett Papers in Social Research Working Paper 17-02). Department of Social Policy and Intervention, University of Oxford. Pieejams <https://www.spi.ox.ac.uk/files/barnettpaper1702pdf> (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

nabadzības izskaušanas un ekonomiskās labklājības veicināšanas –, un tie ir maksājumi, ko donorvalstis patiesībā veic pašas sev – finansējums tiek tērēts donorvalstīs. Grupa uzskata, ka donorvalstīm ir pietiekami daudz resursu, lai izpildītu saistības pret bēgļiem, neizmantojot OAP resursus, kuriem ir pavisam cits mērķis.¹⁶ Arī CONCORD, kas apvieno 57 dalīborganizācijas Eiropas Savienībā (kuras iekļauj vairāk nekā 2600 nevalstisko organizāciju),¹⁷ gadu no gada kritizē “uzpūstās” OAP summas. CONCORD norāda, ka “uzpūstās” OAP summas radīja spiedienu sasniegt 0,7% nacionālā kopprodukta un OAP summā valstis sāka ieskaitīt arī tādas izmaksas, kas rodas pašu valstī (piemēram, bēgļu izmaksas). Šodien tas ir risks, ka tiek grauta uzticība visai OAP idejai un izvirzītajam 0,7% mērķim (jo ne visi šie resursi (0,7%) tiek veltīti OAP patiesajam mērķim – attīstībai). Viens no būtiskākajiem iemesliem, kas ļauj uzpūst OAP, ir tas, ka noteikumu izstrāde un noteikumu interpretēšana ir donorvalstu valdību amatpersonu rokās, kuras ir atbildīgas par 0,7% mērķa sasniegšanu.¹⁸

Ģeopolitiskais un cilvēkcentrētais konteksts

Tomēr pastāv arī citas perspektīvas, no kurām var aplūkot bēgļu izmaksu atbilstību OAP mērķiem. 2017. gadā autores Amanda Šraivisa (*Amanda Shriwise*) un Sesīlija Bruzēliusa (*Cecilia Bruzelius*) analizēja, kā OAP formas, plūsmas un līdzekļu novirzīšanas kanāli mainījās saistībā ar lielu bēgļu un patvēruma meklētāju skaita ierašanos Eiropā. Lai gan tā ir nauda, kas paliek pašās donorvalstīs un nenonāk attīstības valstīs, autores diskutē par “cilvēkcentrētu pieeju”, kuras izpratnē galvenais attīstības objekts nav teritorija vai valsts ekonomika, bet gan cilvēku labklājība neatkarīgi no tā, kurā valstī cilvēks atrodas. Autores norāda, ka lielie bēgļu un patvēruma meklētāju pārvietošanās apjomi grauj pieņēmumu, ka attīstība notiek “*inside a national frame*”, proti, ka cilvēki un teritorija ir vienmēr kopā vienā valstī. Tādējādi, ja OAP tiek tērēta donorvalsts iekšienē, tā kļūst cilvēkcentrēta un ir transnacionāla sociālās aizsardzības forma.¹⁹

Latvijas ģeopolitiskajā kontekstā tas spilgti izpaužas mūsu nelokāmajā atbalstā Ukrainai un tās iedzīvotājiem. Jau 2022. gada maijā, vien dažus mēnešus pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā, Latvija ierindojās starp tām valstīm, kuras visaktīvāk atbalstīja Ukrainu politiski, militāri un ekonomiski²⁰. Kopš kara sākuma līdz 2026. gada sākumam Latvijas un tās sabiedrības atbalsts Ukrainai

¹⁶Eurodad. (2024, April 11). Inflated and distorted: Preliminary 2023 aid figures show failure to address global challenges. Pieejams https://www.eurodad.org/aid_data_2023_statement (skatīts 2026. gada 11. aprīlī).

¹⁷CONCORD, About us. Pieejams <https://concordeurope.org/about-us/> (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

¹⁸CONCORD. (2025). AidWatch 2025. Ending short-sightedness, restoring ODA's purpose. Pieejams <https://aidwatch.concordeurope.org/wp-content/uploads/sites/4/2025/10/AidWatch-2025v3.pdf> (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

¹⁹Shriwise, A., & Bruzelius, C. (2017). The European 'migrant crisis' and shifting geographies of official development assistance (Barnett Papers in Social Research Working Paper 17-02). Department of Social Policy and Intervention, University of Oxford. Pieejams <https://www.spi.ox.ac.uk/files/barnettpaper1702pdf> (skatīts 2026. gada 28. janvārī).

²⁰Forbes ranks Latvia among friendliest countries to Ukraine, LSM.lv, 2 June 2022. Pieejams: Forbes ranks Latvia among friendliest countries to Ukraine (skatīts 2026. gada 19. aprīlī).

sasniedza 1,08 miljardus eiro (0,6% IKP)²¹, kas atspoguļojās arī sabiedrības kopējā attieksmē (2024. gada nogales aptauja rāda, ka 61,7% Latvijas iedzīvotāju ir gatavi atbalstīt Ukrainu līdz tās uzvarai).²²

Secinājumi

Bēgļu uzņemšanas un palīdzības sniegšanas pamatā ir starptautiskie pienākumi. Vienlaikus jāatzīst, ka kari un citas globālās krīzes nav paredzamas, un tas padara attīstības palīdzību mazāk stabilu un neprognozējamu (tai pieaugot vai mazinoties). Latvijas atbalsts Ukrainai un tās iedzīvotājiem spilgti parāda, ka šāds atbalsts ir ne tikai humāns pienākums, bet arī būtisks ģeopolitisks faktors. Latvijas skaidri definētās politiskās prioritātes attiecībā uz atbalstu Ukrainai ļauj labāk izprast tās specifisko pieeju bēgļu uzņemšanai un ar to saistīto izmaksu interpretāciju.

Bēgļu izmaksas varētu iekļaut attīstības palīdzībā tikai tad, ja tas neietekmē palīdzības apjomu, kas ir paredzēts nabadzības mazināšanai un attīstības projektiem citās valstīs. Ja bēgļu uzņemšana tiek finansēta uz attīstības palīdzības rēķina, pastāv risks, ka šī palīdzība pārvēršas par budžeta elastības mehānismu donorvalstu vajadzībām, nevis par apzinātu ieguldījumu globālajā taisnīgumā. Latvijas gadījums šajā kontekstā ir uzskatāms par pozitīvu piemēru, jo bēgļu uzņemšanas izmaksas netiek segtas, mazinot citām valstīm paredzēto attīstības palīdzību.

Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā ir būtiski ietekmējis Latvijas oficiālās palīdzības apjomu – tas ir strauji pieaudzis. Latvijas valsts spēja reaģēt un atbalstīt Ukrainas civiliedzīvotājus ir augstu novērtējama, vienlaikus trūkst skaidrojuma un caurredzamības, kā rodas ziņotie skaitļi. Atbalsta sniegšanā ir iesaistītas ļoti dažādas institūcijas, katra no tām sniedz savu pamatojumu, kā tā ir nonākusi līdz konkrētajiem ziņojamajiem skaitļiem, ņemot vērā OECD DAC metodoloģiju, tomēr, kā norāda DAC, katrai valstij ir jāspēj skaidri pamatot, kā šīs summas ir aprēķinātas, lai nepieļautu dubultos uzskaiti un integrācijas izmaksas. Latvijai ir jāizstrādā sava skaidra metodoloģija, kas atbilst DAC standartiem un atvieglo iestādēm gan izmaksu aprēķināšanu, gan caurredzamības nodrošināšanu.

Noslēgumā jāpiebilst, ka Latvijai ir ļoti svarīgi atbalstīt Ukrainu un tās civiliedzīvotājus ne tikai krīzes intervences formātā, kas ir pagaidu palīdzība pirmajos 12 mēnešos, bet arī ilgtermiņā, lai veicinātu viņu iekļaušanos Latvijā.

²¹Latvijas Republikas Ārlietu ministrija. "Latvija atbalsta Ukrainu". Pieejams: Latvija atbalsta Ukrainu (skatīts 2026. gada 19. aprīlī).

²²Latvijas Republikas Ministru kabinets. "Pieaug Latvijas iedzīvotāju atbalsts Ukrainai", 2025. gada 28. janvāris. Pieejams: skatīt rakstu (skatīts 2026. gada 19. aprīlī).

Nav noslēpums, ka Ukrainas civiliedzīvotāji pārvietojas uz citām Eiropas Savienības valstīm, piemēram, 2024. gada janvārī 43 430 Ukrainas iedzīvotājiem tika piešķirts pagaidu aizsardzības statuss Latvijā, bet tikai aptuveni 25 650 no viņiem arī palika Latvijā.²³ Tas ir būtisks izaicinājums, kas ir jārisina, jo mūsu interesēs ir noturēt un iekļaut Ukrainas civiliedzīvotājus Latvijā.

²³Dace Meilija et al., Study “Ukrainian Refugees in Latvia: Available Data, Needs, and Public Attitudes”, Providus, 2024. gada 15. novembris. Pieejams: skatīt rakstu (skatīts 2026. gada 19. aprīlī).

Ziņojums tapis projekta “Efektīvs un atbildīgs attīstības sadarbības finansējums” ietvaros. Projektu finansē Eiropas Savienība – NextGenerationEU. Par raksta saturu atbild biedrība “Patvērums “Drošā māja””.

Projektu īsteno Latvijas Platforma attīstības sadarbībai (LAPAS) sadarbībā ar tās biedru organizācijām: biedrību “Laiks Jauniešiem”, biedrību “Papardes zieds”, biedrību “Risinājumu darbnīca”, biedrību “Latvijas Korporatīvās sociālās atbildības platforma”, biedrību “Rīga TechGirls” un biedrību “Patvērums “Drošā māja””.

Vairāk par projektu un LAPAS: www.lapas.lv.

